

16

การประสานให้ ชุมชนดูแลผู้พิการ สุภาภรณ์ ฦ นคร

เช้าวันที่หัวหน้าเรียกเข้าไปบอกถึงกรณีหนังสือพิมพ์ลงข่าวคุณยายพิการถูกทอดทิ้งไว้ที่วัดให้พระเป็นผู้ดูแล และผู้บังคับบัญชาระดับสูง สั่งให้รีบดำเนินการโดยด่วน ดิฉันก็รู้ได้ทันทีว่า Case นี้ คงจะมอบหมายให้ลูกน้องไปดำเนินการไม่ได้ นั่นคือดิฉันต้องลงมือเอง

ระหว่างการเดินทาง ดิฉันวางแผนจะหาข้อเท็จจริงก่อน ล้ำพั้งข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ยังไม่เพียงพอ ดิฉันตรงไปที่วัดเพื่อดูสภาพคุณยาย และพูดคุยเพื่อหาข้อเท็จจริงจากพระ

สิ่งที่เห็นก็คือ คุณยายซึ่งตาบอด เดินไม่ได้ นอนอยู่ตามลำพังในกุฏิ ซึ่งวัดคงยกให้ท่านอยู่ ภายในกุฏิไม่มีอะไรเลยนอกจากที่นอนเก่าๆ พระที่ดูแลคุณยายเล่าว่า เดิมคุณยายเดินได้โดยใช้ไม้เท้าและมักจะมาทำบุญที่วัดเสมอๆ ต่อมาเมื่อชรามากขึ้น หลานๆ จึงนำคุณยายมาอาศัยอยู่ที่วัด หลายปีผ่านไปคุณยายซึ่งไม่ค่อยได้เดินก็เลยเดินไม่ได้ สายตาที่ฝ้าฟางก็กลายเป็นมองไม่เห็น และอยู่ในสภาพถูกทอดทิ้งโดยปริยาย พระในวัดต้องช่วยกันดูแลในเรื่องปัจจัย 4 กิจวัตรประจำวัน รวมถึงการอาบน้ำแต่งตัว ซึ่งดูจะเป็นภาระที่สร้างความกระอักกระอ่วนใจพอสมควร แต่พระก็ยินดีที่จะดูแลคุณยายต่อไป เพียงแค่ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบ้าง

ดิฉันออกจากวัดไปพบผู้ใหญ่บ้านซึ่งคุณยายมีภริยาเล่าเนาอยู่ ผู้ใหญ่บ้านเล่าให้ฟังว่า คุณยายเป็นโสดจึงมีเพียงน้องสาวและหลานๆ ที่เป็นญาติ และคงไม่มีใครประสงค์จะรับคุณยายไปดูแล เนื่องจากถูก

ทอดทิ้งไว้ที่วัดเป็นเวลานานแล้ว เมื่อถามถึงความเห็นว่าควรช่วยเหลือ
คุณยายอย่างไร ผู้ใหญ่บ้านก็ตอบว่า อยากให้สถานสงเคราะห์เอาตัว
ไปดูแล

ดิฉันต้องทำความเข้าใจกับผู้ใหญ่บ้านในเรื่องแนวความคิดการ
แยกตัวคุณยายไปอยู่สถานสงเคราะห์จะดำเนินการเป็นหนทางสุดท้าย
สิ่งที่ขอให้คิดเป็นสิ่งที่แรกก็คือ ชุมชนจะสามารถดูแลผู้ด้อยโอกาสได้
อย่างไร โดยไม่หวังพึ่งพึ่งภาครัฐ และไม่แยกคุณยายไปจาก
สภาพแวดล้อมที่คุณยายเคยอยู่ ผู้ใหญ่บ้านก็พยักหน้าเหมือนเข้าใจ
อย่างงงๆ ดิฉันคิดว่าแนวคิดดังกล่าวคงต้องสร้างแรงกระเพื่อมอีกมาก
ในสังคมภูมิภาค

จากนั้น ดิฉันไปขอเข้าพบนายอำเภอ บอกเล่าเรื่องราวที่เกิด
กับคุณยายให้ทราบ ซึ่งก็ได้รับการสนองตอบเป็นอย่างดีที่จะให้การ
สนับสนุนตามแนวคิดที่ดิฉันเรียนให้ทราบ เสร็จจากอำเภอดิฉันตรงไป
เข้าพบนายกเทศมนตรี เนื่องจากวัดที่คุณยายอาศัยอยู่ตั้งอยู่ในเขต
เทศบาล ซึ่งนายกฯ ก็น่ารักมากพร้อมกับยอมรับตรงๆ ว่าคิดไม่ออกว่า
จะดำเนินการกับคุณยายอย่างไร แต่ก็ยินดีช่วยเหลือเต็มที่ จะให้ช่วย
อะไรก็ขอให้บอก แต่ก็มีความคิดเหมือนผู้ใหญ่บ้านคือขอให้ส่งไปอยู่
สถานสงเคราะห์

หลังจากได้พบกับทุกฝ่ายแล้ว ก็ประเมินได้ว่าปัญหาของคุณ
ยายที่สำคัญคือ

1. ด้านสุขภาพ คุณยายถูกละเลยไม่ได้รับการตรวจเช็ค
ร่างกาย จึงไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน
2. ด้านสถานภาพบุคคล คุณยายมีชื่ออยู่ในเขตองค์การ
บริหารส่วนตำบล แต่ตัวอยู่จริงที่วัดซึ่งอยู่ในเขตเทศบาล จึงไม่ได้รับ
การดูแลในด้านสวัสดิการขั้นพื้นฐานจากทั้งสองหน่วยงาน
3. ด้านความเป็นอยู่ คุณยายถูกทอดทิ้งละเลยจากญาติ
และกำลังจะถูกละเลยทอดทิ้งจากสังคมรอบๆ ตัวคุณยาย มีเพียงพระที่
ยังคงให้การดูแล ซึ่งค่อนข้างส่งผลสะท้อนต่อความรู้สึกของ
พุทธศาสนิกชน

จากข้อมูลข้างต้น ดิฉันได้วางแผนระยะสั้นเพื่อแก้ปัญหา

เฉพาะหน้าก็คือ คุณยายยังคงต้องอยู่ที่วัดไปก่อน โดยมีกาชาดอำเภอช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อแบ่งเบาภาระของพระในวัด และเทศบาลก็ยินดีสนับสนุนเจ้าหน้าที่พร้อมรถรับ-ส่งในการนำคุณยายไปรับการตรวจที่โรงพยาบาล และทุกครั้งตามที่แพทย์วินิจฉัย

เมื่อดิฉันนำคุณยายไปโรงพยาบาล ท่ามกลางเสียงร้องโวยวายว่า “จะพาไปไหน กูไม่ไป” จนต้องอธิบายอยู่พักหนึ่ง จึงยอมสงบเสียง ดิฉันก็ต้องอธิบายเรื่องราวของคุณยายให้เจ้าหน้าที่ทุกจุดได้เข้าใจซึ่งใช้เวลาไม่น้อย เจ้าหน้าที่และพยาบาลของโรงพยาบาลก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

แต่เมื่อเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาล คุณหมอหนุ่มก็บอกให้ดิฉันซึ่งเป็นเจ้าของไข้คุณยายจนกว่าจะออกจากโรงพยาบาล ดิฉันจึงต้องชี้แจงให้เข้าใจว่า ดิฉันเป็นเจ้าหน้าที่จากภายนอกชุมชนไม่สามารถจะอยู่เฝ้าไข้คุณยายได้ เพราะยังมีงานอื่นต้องทำ การดูแลคุณยายก็ควรเป็นหน้าที่ของคนในชุมชน นอกจากนี้องค์กรอื่นๆ ในชุมชนที่ดิฉันไปพูดคุยมา ต่างก็ยินดีที่จะประสานพลังกันดูแลคุณยาย คุณหมอจึงปล่อยดิฉันเดินออกจากโรงพยาบาล นอกจากนี้พยาบาลรับปากว่าจะไปดูแลคุณยายที่วัดทุก 3 วัน หลังจากคุณยายออกจากโรงพยาบาลไปแล้ว

งานอื่นที่ต้องทำของดิฉันก็คือ กลับไปแจ้งผลการพูดคุยกับโรงพยาบาลให้นายอำเภอ นายกเทศมนตรี และพระได้ทราบ และเข้าใจเกี่ยวกับแผนระยะสั้นที่ดิฉันได้วางไว้

เย็นวันนั้น ดิฉันกลับมาสำนักงานพร้อมกับเอกสารรับรองความพิการ (ตาบอด เดินไม่ได้) เพื่อจดทะเบียนคนพิการให้กับคุณยาย ในใจก็ยังมีความหวังว่าชุมชนนี้จะยังคงมีความเข้มแข็งหลงเหลืออยู่

วันรุ่งขึ้น ดิฉันได้โทรไปหาพระปรากฏว่า คุณยายออกจากโรงพยาบาลกลับมาอยู่ที่วัดแล้ว โดยเทศบาลจัดรถรับส่งคุณยายตามที่ตั้งกลงกันไว้ สุขภาพไม่เป็นอะไรมากนอกจากอ่อนเพลีย เนื่องจากไม่ได้รับอาหารที่เหมาะสมกับสุขภาพและวัย และหากพยาบาลไปดูแลทุก 3 วัน คุณยายคงจะแข็งแรงขึ้น กาชาดอำเภอได้นำเครื่องอุปโภค

บริโคมามอบให้ ทำให้พระคุณมีความสุขขึ้นที่ไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้ดูแล
คุณยายอยู่เพียงลำพัง ดิฉันตั้งใจว่าสัปดาห์หน้า (อีก 4-5 วัน) จะ
ไปเยี่ยมคุณยาย เพื่อประเมินและติดตามผลการให้ความช่วยเหลือ
เพื่อวางแผนระยะยาวต่อไป

สามวันต่อมา ดิฉันโทรศัพท์ไปหาพระเพื่อสอบถามเรื่องคุณ
ยายปรากฏว่า คุณยายไม่ได้อยู่ที่วัดแล้ว ดิฉันตกใจและงุนงงมาก
สอบถามได้ความว่ามีหน่วยงานไปรับตัวคุณยายไปส่งสถานสงเคราะห์
ตั้งแต่เมื่อวานแล้ว ดิฉันจึงสอบถามชื่อหน่วยงานที่มารับตัวไป ขณะ
ดิฉันกำลังอึ้งงุนงนไม่ออกหลังจากทราบชื่อหน่วยงาน พระก็ถามว่า
“อ้าว คุณโยมไม่รู้หรือ ไม่ใช่หน่วยงานของคุณโยมหรือหรือ” ดิฉัน
จึงต้องรีบตอบไปว่า “ใช่ค่ะ หน่วยงานเดียวกันค่ะ” กลัวพระจะตกใจ
ว่าใครไม่รู้มาเอาตัวคุณยายไป ในที่สุดดิฉันไม่มีโอกาสพิสูจน์ความ
เข้มแข็งของชุมชนตามที่ตั้งใจได้

กรณีนี้แม้การช่วยเหลือจะไม่อาจบรรลุตามที่นักสังคม
สงเคราะห์คาดหวังคือให้ชุมชนเป็นผู้ดูแล แต่ก็ชี้ให้เห็นขีดถึงบทบาท
ของนักสังคมสงเคราะห์ในฐานะที่เป็นผู้ประสานและผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงเพื่อให้คนไข้สามารถได้รับความช่วยเหลือตามหลัก
สวัสดิการสังคม

**หากขาดบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์นี้ โอกาสที่
ประชาชนจะได้รับบริการที่เหมาะสม ก็จะขาดหายไป**

นางสาวสุภาภรณ์ ณ นคร

นักพัฒนาสังคม 8ว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
นครศรีธรรมราช จบสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จบ
ปีการศึกษา 2525 (รหัส 225016) โทร. 08.4191.1180